

Úvod

Statisíce domácích i zahraničních turistů navštěvuje každý rok památky, ať již jsou jimi hrady nebo jejich zříceniny, zámky s jejich interiéry, historická města či pochmurně majestátní kláštery, chrámy nebo i prostší církevní stavby. Mnozí jistě tuší, ale většina z nich neví, že v podzemí těchto objektů se často nachází větší plocha, než je tomu nahoře.

Dálkovým autobusem je dnes možno dostat se i do vzdálenějších míst naší vlasti. Autem pak lze o víkendu nebo delším letním dnu zhlédnout nejednu lokalitu nabízející nevšední zážitky i poznatky.

Tato knížka chce kromě zážitků, které nabízejí návštěvní okruhy nejvýznamnějších památkových objektů, upozornit na místa, o kterých se ani výpravné bedekry nezmiňují. Týká se to zejména historického podzemí a tajuplností spojených s touto tematikou.

Řeč bude i o pokladech, ale tyto poznatky jsou oproštěny od ohnivých psů, bludiček a skřítků je střežících, či zlatých kachniček a stříbrných apoštolů ukrytých všemožně v pochmurných bludištích.

Vícepatrová sklepení různých velikostí a různého členění vzbuzují údiv a otázky, k čemu to vše bylo, někdy až v nebyvalé míře, budováno. Odpovědi budiž to, že byly budovány sklepy jednak suché, a to na obilí, mouku, chleby a střešný prach, sklepy na pivo a víno, dále chladírny a lednice, podzemní náhradní cisterny a studnice a hlavně větší prostory pro dlouhodobé skladování zásob vůbec. Pro ty horší a zlé časy, například v době hladomorů, přírodních pohrom nebo v době obléhání, které někdy trvalo měsíce i roky. Byly ovšem i hladomorny a hrozná vězení.

Podzemní stoly pak přiváděly nebo odváděly vodu, bývala zde i kanalizace. Jiné chodby byly spojovací, například mezi baštami a dalšími obrannými stavbami. Nejvíce jitiří odedávna fantazii chodby únikové, tedy tajné, kterými se kromě úniku v krajní nouzi dalo též vysílat a přijímat posly či v menší míře zásobovat posádku. K tomuto účelu ovšem mohly posloužit také štoly technické.

Naše putování jistě není psáno jen pro Pražany, ale snad mne nikdo nebude vinit z lokálního patriotismu, začnu-li naše putování z hlavního města. Dříve než najedeme na Jižní spojku, stojí za navštívení bývalá Chvalská tvrz, přestavěná na zámek. Objekt i celý zrestaurovaný areál je pýchou Prahy 20 a názornou ukázkou toho, že důležité nejsou jen peníze, ale i o to, kdo sedí na radnici a jak o svou věc bojuje.

Záhadné podzemí Chvalské

– teorie a skutečnost

Na území naší republiky a zejména na území Prahy není příliš tvrzí, které by měly zachovalé a přístupné původní podzemí, protože současná nadzemní část těchto objektů dnes prozrazuje velmi málo o tom, že to kdysi byla opevněná stavba s věží, hradbou a branou s padacím mostem, který vedl přes hradní příkop. Chvalská tvrz v Horních Počernicích takové podzemí má, a to poměrně rozsáhlé a neovlivnila to ani přestavba tvrže na zámek v 18. století. Byl zde učiněn opakovaný průzkum, protože bylo nejednou publikováno, že tu bylo množství různých skryší a dálkových chodeb.

Při pohledu na plánek máme pocit, že to zdejší podzemí tolik zajímavé není, ale jeho výškové členění ho zajímavým dělá.

Zazděný výklenek v nejzazší místnosti napravo od vstupu je větrací šachticí, jejíž ústí se nacházelo pod železným poklopem viditelným i zvenčí u paty zámeckého průčelí. Není a nebyl to vstup do chodby, z které „vane vzduch“, jak je uváděno v romantizujících informacích, už proto, že ve starších dobách byl před vstupem do tvrže široký a hlavně hluboký příkop.

Dalším místem, o němž se spekulovalo, je cihlová klenba v místnosti před mezipatrem. Prý je pod ní schodiště do dalších prostorů. Není. Klenba je platformou původního schodiště a pod klenbou je pískovcová kompaktní skála.

Jiným domněle stěžejním místem je poslední místnost vlevo, kde se na rovném dně nacházela vrstvička jemného písku. Není zde žádná suť ani spad. Poslední badatelé došli k závěru, že se právě zde nalézají uměle zavezené vstupy do chodeb. Pískovcové dno je však kompaktní. Nejhlubší pak je ve skále tesaná lednice, do které vedou jakési vysoké úzké stupně. Bylo na nich zřejmě ukotveno dřevěné schodiště. Jako nejpozoruhodnější se jevil ve zdi probouraný otvor, za kterým se nacházel zcela zasypaný portál, jenž byl dle našich představ ústím do nějaké ještě starší části sklepa nebo chodby. Rozhodně odtud, ale ani zde, nevanul průvan, jak píše M. Štraub v knížce Tajemství podzemních chodeb.

Potud podzemí tvrže, která se konečně začala upravovat a došlo i na vyčištění sklepení, kde byly mezi spojnicemi hromady jakéhosi materiálu, zřejmě z bývalého schodiště. Ale ani toto rumišť žádná tajemství neskrývalo.

S prázdnou jsme však neodešli. Ve vedlejší ulici stojí rodinný domek se zahradou, v jejíž jižní části se nalézá starobylý příkrý vstup do podzemí vyhloubeného v pískovci. U úpatí schodiště je vytesána síňka a u její severní zdi zurčí pramínek vody ztrácející se v chodbě vedoucí souběžně s ulicí.

Chodba se zužuje a končí odvodňovací štolou. Vlevo od schodů je zídka, za níž se nalézá hlavní chodba. Směřovala k rybníku, ale za kameny kladenými nasucho je vidět už